

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἡ ΧΑΡΟΚΑΜΕΝΗ

Δὲν εἶνε οὔτε μιὰς ὥρας δρόμος ἀπ' τὴν πατρίδα μου στὸ χωριὸ ποῦ τὴν εἶδα τὴ «Χαροκαμένη» πρώτη φορά τὶς προάλλες. Τὴν ἱστορία τῆς τὴν ἤξερα. Ἦξερα καὶ τὸν ὄνομά τῆς, καὶ τὴ φύτρα τῆς. Μά, ἂν καὶ συχνοπήγαίνα στὸ χωριὸ ἐκεῖνο, δὲν τύχαινε νὰ τὴ δῶ μὲ τὰ μάτια μου τὴ «Χαροκαμένη».

Ἦταν Σαββάτο βράδυ, ὅ,τι ἀπόλυε ὁ ἐσπερινός. Στάθηνκα μιὰ στιγμή στὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας, κ' ἐβλεπα τὶς γυναῖκες ποῦ βγαίνανε. Ὑστερα μπῆκα μέσα κ' ἄναψα τὸ συνειθισμένο κερί μου στὸν ἅγιον. Σὰν ἄναψα τὸ κερί καὶ προσκύνησα, βγῆκα στὸ νάρθηκα καὶ κύτταζα πρὸς τὸ Κοιμητήριο, στὸ πλάγι τῆς ἐκκλησίας. Καὶ εἶδα ἐκεῖ μιὰ μαυροφόρα κοπέλλα ποῦ ἔναθε τὸ καντηλὶ ἐνὸς τάφου καὶ θέμιαζε. Βάζει ἔπειτα τὸ θεμιατὸ μπροστὰ στὸ καντηλὶ, κάνει τὸ σταυρὸ τῆς, καὶ κινᾷ πρὸς τὴ θύρα, συλλογισμένη, χαμηλωμένα μάτια, χλωμὴ ὄψη, καὶ μιὰ πίκρα σὰ χεῖλη ποῦ τῆς ταίριαζε ὅσο κ' ἡ γλύκα ποῦ πρέπει ν' ἄσταζε ἄλλοτε ἀπ' τὸ στόμα τῆς.

— Αὐτὴ εἶνε ἡ «Χαροκαμένη» μας, μοῦ κάνει ὁ ἐφημέριος. Πόσες καὶ πόσες ἔχουν τὴν ἴδιον ἀγιάτρευτο πόνο, καὶ σ' αὐτὴν ἔμεινε τὸ νομα! Παράξενος κόσμος! Ἔτσι θάβρης καὶ μιὰ παραλυμένη, καὶ μιὰ γλωσσοῦ, καὶ μιὰ δαχτυλοδειχτούμενη φρόνιμη σὲ κάθε χωριὸ!

Καὶ τώρα ποῦ τὴν εἶδαμε αὐτὴ τὴ δύστυχη ψυχοπαῖδα τοῦ χάρου, ἄς ποῦμε μὲ λίγα λόγια τὴν ἱστορίαν τῆς:

Ἦταν δεκαννιὰ χρονῶν ὀρφανοκόριτσο σὰν τὴν πάντρεψε μιὰ τῆς θειά. Ἡ νύφη ὡμορφὴ κ' ἀγαθόγνωμη, ὁ γαμπρὸς παλλικάρει καὶ νοικοκύρης, τί ἄλλο θέλανε! Ἦρθε κ' ἐν ἀγοράκι κατόπι, καὶ μὲ τὸ πρῶτό του γέλιο ἀνθοβόλησε τὸ δεντρὶ τῆς καλοτυχίας τους.

Δὲν ἔμεινε ὅμως μαζί τους πολὺ τ' ἀγγελοῦδι· πέταξε καὶ τοὺς ῥήμαξε πρὶ νὰ γυρίσῃ ὁ χρόνος. Ἦταν κ' οἱ δύο τους ἀπαρηγόρητοι. Ἡ μάνα νὰ θυμᾶται πῶς τᾶφινε ἄποτες μοναχὸ στὴν κούνια καὶ πῆγαινε ὡς τὴ βρύση, — καὶ νὰ σκάνῃ στὸ κλάμα. Κι' ὁ πατέρας νὰ θυμᾶται πῶς μιὰ νυχτιὰ τὸ φοβέριζε νὰ σωπάσῃ, — καὶ νὰ κλαίγῃ κ' αὐτὸς σὰ μωρὸ παιδί. Κάθονταν οἱ δύο τους τὸ βράδυ κοντὰ στὴ γωνιά, κ' ὅλο μὲ τὸ πούλακι τους εἶχαν νὰ κάνουν.

Ἐνας δόλκακος χειμῶνας πέρασε ἔτσι. Ὁ σοῦ νῆρθη ὅμως ὁ ἄλλος χειμῶνας τὸ μισοξέχασαν τ' ἀγοράκι, καὶ μαζί μὲ τὴν ἀνοιξὴ τοῦς

ἦρθε τὸ δεύτερό τους, — τώρα ἦταν κορίτσι. Οἱ ἴδιες χαρές, τὰ ἴδια χάδια, ἴσως κ' οἱ ἴδιες γρῦνες σὰν ἐκλαιγε τὸ παιδί. Τὸ κακὸ ὅμως, ποῦ κ' ἡ ἴδια μοῖρα τὸ πρόβλεπε, καὶ δὲ χρόνισε μὴδ' αὐτὸ τὸ καῦμένο! Πέταξε λοιπὸν ἡ χαρὰ πάλι μέσ' ἀπ' τὸ σπίτι, καὶ ξαναρχίσαν τὰ μοιρολόγια.

Ἦταν δὲν ἦταν τρεῖς μῆνες ποῦ τῶχασαν τὸ κορίτσι, καὶ ὁ ἀφέντης τοῦ Λάμπρου, — μεγάλος προεστὼς τοῦ χωριοῦ — τὸν προστάζει νὰ ταξιδεύῃ στὴ Ρούμελη νὰ τοῦ σιάξῃ κᾶτι δουλιές, γιατί τὸν κλέβανε οἱ δικοὶ του. Ἄλλο κακὸ τοῦτο! ἀπ' τὸ χάρο στὸ χωρισμὸ! πῆγε νὰ βᾶχῃ ἡ καρδιά τους. Εἶπαν ὅμως, γιὰ λίγο καὶρὸ εἶνε, ἄς κάμουν ὑπομονή. Ἀφίνει λοιπὸν τὴ Χαροκαμένη του ὁ Λάμπρος μαζί μὲ τὴ θειά τῆς, σφίγγει τὴν καρδιά του καὶ μισεύει.

Ὁ δύστυχος δὲν ἤξερε πόσο τὴν ἀγαποῦσε, ὥσο ποῦ μίσεψε· πῆγε νὰ λυώσῃ ἀπ' τὸ κακό του. Κι' ἄλλη παρηγοριά δὲν εἶχε παρὰ τὰ γράμματά του, καὶ τὰ γράμματα τῆς καλῆς του, κ' αὐτὰ κ' ἐκεῖνα γεμάτα λαχτάρες καὶ ἀναστεναγμούς. «Δόξα σοι ὁ Θεὸς ὅμως» τοῦ γράφει μιὰ φορά ἡ Χαροκαμένη, «ποῦ δὲ θ' ἀργήσω ν' ἀξιωθῶ τὸ λεβέντι μου».

Καὶ ποῦ νᾶξερε! Ὁ Λάμπρος τὰ βρῆκε στὴ Ρούμελῃ ὅλα θάλασσα! Ἐπρεπε νὰ μείνῃ τ' ὀλιγώτερο ἓνα χρόνον νὰ συμμαζέψῃ τὴν ἀνεμοσκορπισμένη σεραμαγιά τοῦ ἀφέντη του. Πάσκιζε νὰ κάμῃ κουράγιο καὶ τὸ κουράγιο ἔφειγε ἀπ' τὴν καρδιά του μαζί μ' ἓνα στεναγμὸ! Καὶ ποῦ νὰ τῆς τὸ γράψῃ! Θὰ τὴν σκότωνε τὴν καῦμένη! Κάλλεια μὲ τὸ σήμερον καὶ μὲ τὸ αὔριον. Χρόνος εἶνε καὶ θὰ περάσῃ. Φτάνει νὰ τῆς γράφῃ κάθε βδομάδα. Κ' ἔγραφε κάθε βδομάδα, κ' ἀπαντοῦσε ἡ καλὴ του μὲ μιὰ μισοπνιγμένη ἀνυπομονησιὰ, ποῦ θᾶταν θυμὸς γερὸς καὶ φρενιασμένος ἂν μπορούσε νὰ τοῦ μιλήσῃ! Κι' ἄς εἶνε καλὰ ὁ ἀφέντης, ποῦ τοὺς πονοῦσε, καὶ τῆς ξήγησε τὴν ἀλήθειαν μιὰ μέρα, καὶ τὴν ἡσύχασε, καὶ τὸ πῆρε ἀπόφαση νὰ κάμῃ ὑπομονὴ μερικὸς μῆνες ἀκόμη.

Ποιοὶ μῆνες δὲν πέρασαν νὰ μὴν περάσουν κι' αὐτοὶ! Ἦταν ἀνοιξιάτικη μέρα τ' ἀγίου Γιωργίου, ὅλο τὸ χωριὸ ξεκινοῦσε στὸ πανηγύρι. Τὴ λυπήθηκαν οἱ καλὲς γειτόνισσες τὴ Χαροκαμένη, καὶ καλὰ νὰ τὴν παρουν μαζί τους κ' ἐκεῖνη. Ὁ ἄντρας τῆς ἦτανε νῆρθη σὲ δύο βδομάδες· γιατί νὰ μὴν ἐβγῇ νὰ ξεσκιάσῃ λιγάκι! Νὰ τὴν εὔρῃ καὶ στὰ καλὰ τῆς, ὅχι χλωμὴ καθὼς ποῦταν τώρα! Τὰ ἴδια τῆς ἔλεγε καὶ ἡ θειά τῆς, ὡς ποῦ μὲ τὸ σταυρὸ βγῆκε καὶ πῆγε στὸ πανηγύρι.

— Τρέχα το, Δημήτρη, τρέχα το νὰ προφτάξουμε πρὶ νὰ σκοτεινιάσῃ, ἀκόμη μὴν ὦρα κ' ἦρθαμε.

Ἔλεγε ὁ Λάμπρος τοῦ ἀγωγάτη τῇ βραδυᾷ τῆς ἡμέρας ἐκείνης. Εἶχε ξεκινήσῃ ἀπ' τῇ Ροῦ-μελῇ δυὸ ἑβδομάδες νωρίτερα ἀπ' ὅ,τι λογάριάζε, ἴσως νὰ τῆς κάμῃ κ' ἕνα μικρὸ ξάφνισμα τῆς καλῆς του.

Ἦταν σὰ λωλὸς σὰν περνοῦσε μὲ τὸ ἄλογο τὰ βουνὰ καὶ τοὺς λόγγους. Μιλοῦσε μόνος του, χαίρετοῦσε, χαμογελοῦσε — τὴν ἐβλεπε ἀπὸ τώρα μπροστά του μέγα στὸ ἥσυχό του σπιτάκι, καθισμένη σὲ μιὰ γωνιά μὲ τὴ θειά της, ἴσως τοῦ-γραφε καὶ τὸ τελευταῖό της γράμμα.

Ἄλλη μισὴν ὥρα, καὶ περνοῦν ἀπ' τὸν ἄν Γιώργη. Τὸ ἀνάστα ὁ Θεὸς ἐδῶ πέρα. Διαλαλοῦσε ὁ κόσμος ἀπ' τὸ τραγοῦδι.

— Κύτταξε τύχη, ἔλεγε μοναχὸς του, νὰ μὴν προφτάξω νὰ τὴν πάρω τὴν καυμένη στὸ πανηγύρι τοῦ ἄν Γιώργη! — Ἐννοία σου, χαῖδε-μένη μου, ἔχουμε καὶ τῆς Σωτήρας τὸ πανηγύρι, καὶ νὰ δῆς τότες!

Τῶπε δὲν τῶπε αὐτό, κι' ἀνταμόνει μιὰ παρ-εὶα κοπέλλες καὶ παλλικάρια, ποῦ γυρίζανε τρα-

γοῦδώντας πρὸς τὸ χωριό. Ὅτι βασίλευε ὁ ἥ-λιος, καὶ μποροῦσε νὰ τοὺς καλοδῇ ἀκόμα. Τοὺς γάριτε ὅλους καὶ τοὺς χαίρετῃς μὲ φωνὴν τρε-μουλιαστή ἀπ' τὴν πολλὴ τὴ χαρά. Σὲ μιὰ λυ-γερὴ μοναχὰ κοντοστάθηκε. Ποῖα νῆταν αὐτὴ! Καὶ τί μοιασίδι μὲ τὴ γυναῖκά του! Καθὼς τὴν ἐβλεπ' ἔτσι, ἀκούγοντας αὐτὴ τὸνομα τοῦ ἄν-τροῦ της ποῦ περνοῦσε ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, ξεφωνίζει: ὁ ἄντρας μου! — καὶ πέφτει λιγο-θυμημένη.

Ὁ Λάμπρος ἔμεινε στὸ ἄλογό του σὰν ἄγαλ-μα. Δὲν μπόρεσε νὰ πῇ λέξη. Τὸν πέρασε μιὰ τρομερὴ ἰδέα σὰν ἀστραπή. Ἡ γυναῖκά του στὸ πανηγύρι μαζὶ μὲ κοπέλλες καὶ παλλικάρια! Κι' αὐτὸς νὰ τὴ θαρρῇ κλεισμένη στὸ σπιτικό της!

Δὲν μπόρεσε νὰ πᾶ ὁ νοῦς του παρέκει. Ἐ-συρε τὴν πιστόλα ἀπ' τὸ πλευρό του, καὶ τὴν ἴδια στιγμὴ, ποῦ προσπαθοῦσαν οἱ γυναῖκες ν' ἀνασηκώσουν τὴ Χαροκαμένη του, αὐτὸς ἔπεφτε ματοκυλισμένος ἀπάνω στὸ χῶμα.

ΤΑΣΟΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΟΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ἦ π ὁ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια, ἴδε σελ. 302

Χίλιαι φωναὶ ἠκούσθησαν ἀναγεννώμεναι ἀπὸ τὸν θόλον, ἐπαναλαμβάνουσαι ἐπ' ἄπειροι τοὺς λόγους τοῦ Μαυρίκιου μὲ κρότον βροντῆς κατ' ἀρχὰς καὶ ἔπειτα ἡρεμώτερον ὥσπερ στοναχὴ αὐ-ρας: «Γκουσά-Νισίν!... Γουέβρε!... Αἱ!... αἱ!... καὶ αἱ φωναὶ αὗται ἀπηχοῦσαι ἐκάστη εἰς τὴν διαπασῶν τῆς κλίμακος ἀλλ' εἰς ἄλλοιον τόνον, ἀπετέλουν περίεργον καὶ εὐχάριστον σύολον. Ὁ Γαργαρίδης, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ κάθηται χαμαὶ κρατῶν τὸ κἀνιστρον μεταξὺ τῶν βρα-χιόνων του, ἠκραῖτο ἐκπληκτός. Ὁ Μαυρίκιος χαίρων διὰ τὸ παραγόμενον ὑπὸ τῆς ἡχοῦς ἀπο-τέλεσμα, διεσκέδασε προκαλῶν πολυτρόπως τὴν ἀπήχησίν της. Ἐνόμιζε τις ὅτι τὰ πνεύματα τὰ κοιμώμενα ὑπὸ τοὺς θόλους ἐκείνους ἀπ' αἰώ-νων ἀφρυπνίζοντο, διὰ νὰ τοῦ ἀπαντήσωσι.

— Μὰ τὴν πίστιν μου, κύριε, εἶπε τέλος ὁ Γαργαρίδης μετὰ θαυμασμοῦ, ἂν δὲν τὸ ἤκουα μὲ τ' αὐτιά μου, ποτὲ δὲν θὰ ἐπίστευα ὅτι εἰς μόνος ἄνθρωπος ἦτο ικανὸς νὰ προξενήσῃ τόσον θόρον.

— Εὐνόητον εἶνε, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, ποῖαν ὠφέλειαν θὰ ἤρουντο οἱ μάγοι ἀπὸ παρομοίαν ἡχώ. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι εἰσχωρεῖ ἐγκάθετός τις κρυφίως εἰς τὸν ναόν, τί τρόπον, τί ἀγωνίαν ἦσαν ικανοὶ νὰ τοῦ προξενήσωσι μὲ τὰς φωνὰς ταύτας; τὰς ψιθυρίζουσας παρὰ τὸ οὖς του, ἢ αἰ-φνιδίως ἀντηχοῦσας πλησίον του ὡς κρότος βρον-

τῆς. Οἱ δεισιδαίμονες καὶ οἱ ἄμαθεῖς θὰ ἐσχη-μάτιζον ἐξ αὐτοῦ ἰδέαν ὑπερφυσικὴν περὶ τῆς δυ-νάμεως τῶν ἰσοῶν των. Βεβαίως ἐπωφελοῦντο ἐκ τῆς ἡχοῦς ταύτης ὅπως ἐκφέρωσι χρησμούς, οἱ δὲ πιστοὶ ἀπέδιδον εἰς τὴν θεότητα πάντα τὰ ἀποφθέγματα ὅσα ἤκουον.

— Τί διάβολο, κύριε!... γιὰ βαλθῆτε εἰς τὴν θέσιν των! Δὲν εἶμαι δεισιδαίμων οὔτε ἄμαθης. ὡς κολακεύομαι νὰ πιστεύω. Ἐσπούδασα ὅλα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τοῦ Σπινόζα, τοῦ Καντίου, τοῦ Σοπενάουερ· οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ νεώ-τεροι δὲν ἔχουσι τι νὰ μὲ διδάξωσιν, οὔτε νὰ μοῦ ἐμπνεύσουν τρόπους, ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι, ἂν ἤθελα ἀκούσαι αὐτὸν τὸν θόρον, χωρὶς νὰ γνω-ρίζω τὴν αἰτίαν... θὰ ἰδοκίμαζα αἶσθημα ὅχι πολὺ εὐχάριστον.

— Ἐλα ἐμπρός! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος· δὲν πρέ-πει νὰ χάνωμεν οὔτε τὸν καιρὸν μας οὔτε τὸν φωτισμόν μας. Ἄς πιάσωμεν τώρα τὸν τέταρ-τον διάδρομον, τὸν ὅποιον θὰ σημειώσωμεν μὲ ἕνα Σ εἰς πᾶσαν καμπήν.

Ἐπανελάθον τὴν πορείαν των. Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ μονοτονία καὶ ἡ ἄκρα πληῆξς τῆς πο-ρείας ταύτης ἐκτελουμένης διὰ βηματῶν ῥυθμι-κῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους μόλις διασκεδαζο-μένου περὶ τῶν ἐρευνητῶν ὑπὸ τῆς ἀσθενοῦς λάμψεως ἣν διέχευε τὸ κηρίον, ὑπερ ἐδέχετο ν' ἀ-νάψωσιν.